

5. Folder bij 'Reindert Jacobsen'; boek en symposium.

Het project Reindert Jacobsen

Begin 1996 startte een 'Project-Jacobsen' met Leo Molenaar als projectleider. Dat leidde in de loop van 1999 tot twee publicaties en een Symposium. Eind 1999 werd het Project-Jacobsen afgerond. In het boek 'Reindert Jacobsen (1893-1970); Een leraar met een verhaal' wordt de ontstaanswijze uit de doeken gedaan. Het project werd gefinancierd door een dozijn culturele organisaties. Langs die weg bewees het Erasmiaans Gymnasium bij zijn 134ste lustrum eer aan zijn indertijd vermaarde oud-leraar geschiedenis, die er doceerde van 1905 tot 1950.

Reindert Jacobsen, in 1906 cum laude gepromoveerd op de poëzie van Carel van Mander, was een geliefd docent, een gezien causeur en een erudiete hoogvlieger. De historicus Jan Romein noemde zijn leermeester in 1946 schertsend 'de laatste cultuurmens'. In de jaren vijftig werden op initiatief van vrienden en oud-leerlingen drie bundels essays samengesteld: 'Prisma' (1951), 'Kaleidoscoop' (1954) en postuum 'Mozaïek' (1963). Kaleidoscoop won de essayprijs van de stad Amsterdam. Naar het oordeel van de initiatiefnemers is Jacobsen te snel in vergetelheid geraakt. Rotterdam, zijn stad, 'de stad zonder memorie' zoals hij in 1951 schreef, heeft geen weet meer van een cultuurdrager bij uitstek. De initiatiefnemers wilden de stad een stukje van haar intellectueel geheugen teruggeven. De samenstellers van het boek voegden aan een ruime selectie uit de brieven en de essays van Jacobsen biografische schetsen toe, reconstrueerden zijn leraarschap en waardeerden zijn literaire en cultuurhistorische werk.

De figuur van Jacobsen kent een zekere actualiteit. Hij speelt een rol in de aanstaande biografie van de neerlandicus J.D.F. van Halsema over de dichter Leopold. De biograaf van Jan Romein, A. Otto, wees onlangs op de grote invloed die Jacobsen op die historicus heeft gehad. Jacobsen was bovendien *een leraar met een verhaal*. Ook dat is actueel. In recente discussies over de betekenis van het leraarschap wordt de bijzondere gave van het vertellen en verbeelden van verhalen, zo essentieel bij Nederlands, klassieke talen en geschiedenis, van overheidswege gekleineerd. De docent zou in de eerste plaats de begeleider zijn van de zelfstudie van de leerling. Als dat waar is, is een leraar zoals Reindert Jacobsen inderdaad uit de tijd. De initiatiefnemers zijn het niet eens met deze modieuze benadering, en leggen met dit boek de nadruk op het culturele en waardevormende aspect van het leraarschap.

Het 'project-Jacobsen' is gedragen door:

Prof. dr A.E. Cohen (historicus; oud-leerling); Dr Evert Janssen Perio (historicus; oud-docent geschiedenis); Dr ir Leo Molenaar (historicus; docent scheikunde; projectleider); Drs Arnold Niessen (beeldend kunstenaar; docent tekenen); Hans Overheul (docent Nederlands); Dr A.M. van Peski (theoloog; oud-leerling); Drs Tina Sluijter (docente geschiedenis) en Leen Stout (docent geschiedenis).

Meester van de causerie; Grepen uit een millennium Europese cultuur Het boek bestaat uit vier delen:

Deel I: Inleidende artikelen van A.E. Cohen, E. Janssen Perio, L. Molenaar, J.H. Overheul, A.M. van Peski, T. Sluijter en L. Stout. Daarnaast enkele ongepubliceerde brieven.

Deel II: Essays met een autobiografisch karakter: over het Erasmiaans Gymnasium, over de dichter Leopold, over Delfshaven, Rotterdam en enkele cultuurhistorische reizen.

Deel III: Essays over Middeleeuwen, Humanisme en Renaissance.

Deel IV: Essays over moderne cultuurgeschiedenis.

Het geselecteerde mozaïek van cultuurhistorische onderwerpen strekt zich uit over de afgelopen duizend jaar: van feodaliteit en Dante via Humanisme en Renaissance, Verlichting en Romantiek naar Aldous Huxley en Anatole France. De bundel biedt aldus Grepen uit een millennium Europese cultuur. Er passeren schilders de revue zoals Jeroen Bosch, Rembrandt en Vincent. De karakters van Erasmus en Willem de Zwijger worden geschetst aan de hand van hun portretten. Een polemieek met Huizinga over de beeldvorming van de Renaissance wordt gevolgd door een beschouwing over de figuur van Judas in het Avondmaal van Da Vinci. Een ontboezeming over het werk van Schubert gaat vooraf aan literatuurhistorische beschouwingen over E.T.A. Hoffmann, Poe, Balzac en de gezusters Brontë. Een laatste essay, 'Mythen van de Toekomst', volgt de geschiedenis tot voorbij de komende millennia. De publicatie telt 600 pagina's en 125 illustraties. Ze bevat zes nieuwe beschouwingen, 25 essays en 16 brieven van Jacobsen. Tal van culturele instellingen hebben deze eigen uitgave gesteund. Het boek is op donderdag 11 maart op een Symposium gepresenteerd.

Het is te verkrijgen voor 10 euro door het af te halen bij de administratie van het Erasmiaans Gymnasium, Wytemaweg 25, 3015 CN Rotterdam. Met het Symposiumverslag in boekvorm is het 'Project-Jacobsen' beëindigd. **Het kan net als het boek bij het Gymnasium afgehaald worden voor 5 euro.**

Enkele besprekingen in De Kroniek ('Roterodamum'; Joris Boddaert); NRC (15 mei 1999, Jan Gerritsen);), NVOX (Hans Bouma, 'Een millennium Europese cultuur', mei 1999); NRC (3 juli 1999, Sarah Blom, 'Op zoek naar de zone van de naaste ontwikkeling'); Rotterdams Dagblad van 20 augustus 1999 (Ben Maandag: 'Monument voor 'cultuurmens' Reindert Jacobsen'); Het Onderwijsblad van 11 september 1999 (Jan Erdtsieck: 'Lofzang op het categoriaal gymnasium'); Kleio (tijdschrift van docenten geschiedenis), november 1999, 35-36; Tijdschrift voor Geschiedenis (Klaas van Berkel), 1999, 4, 679-680; De Groene van 2 februari 2000 (Rob Hartmans, 'Een bedreigde diersoort'. De recensies zijn positief tot lovend.